

a közönséges dupla-csöves sörétes fegyver sem kevésbé alkalmas, — az bizonyos.

Van ideje, hogy a Winchester sörétes fegyvert használom, de még eddig, szerencsére, semmiféle vadásziatlan dolog elkövetésében nem érzem magam vétkesnek.

A fegyverrel meg vagyok elégedve, kitűnően, zavartalanul működik és mindenfelől csak azt hallom, hogy javítások szükségessége csak a lehető legkritkább esetben fordul elő; úgy az egyes alkotrészek, mint maga az egész fegyver úgyszólván elpusztíthatatlan.

Ifj. Bartal Aurél.

TUDÓSÍTÁSOK.

T. Szerkesztőség! Véletlenül kezembe jutott egy magyar zoológiai folyóirat, melyben egy cikk — alkalmasint dilettáns szerző tollából — a róka „élet- és jellemrajzát” tárgyalja — s a többek közt egy oly állítást is megkoczkáztat, mely a szakemberek régi tapasztalataival merőben ellenkezik. Azt vitatja ugyanis — elfogadható bizonyítékok nélkül. — hogy a „kan-rókánál önzőbb, hűtelenebb családapa nincs a föld kerekén. Az anyává lett szukával s fiaival nem törődik, azokat elhagyja”, — szóval egészen a rókamamára bizza a nevelés gondjait s abban soha semmiken részt nem vesz! — Van még ugyanabban a cikkben ezen kívül több oly állítás, mely a tapasztalati (nem az íróasztalnál fábiakált) igazságok világításába helyezve, hasonlóképpen téveseknek mondhatók, — de a hosszadalmasság elkerülése okából csakis a főtebb körülírta, mint a mely az én tapasztalataimmal leginkább ellentétbe került — reflektálok, kérve T. Szerkesztő urakat, mint a szakvadászat tudományos kultuszának leghivatottabb ápolói hazánkban, hogy írásom számára a hivatásos vadászok kedvező szakkapcsolatában: „A Természet”-ben egy kis helyet szorítani sziveskedjenek. Egyébiránt mindjárt eleve megjegyzem, hogy nem polemizálni, hanem csakis a vadászati állattan érdekében korrigálni akarok a tapasztalati igazság alapján, mert ez a szakembernek szinte hazafias kötelessége — ha módjában áll — a szakjába vágó tévedésekkel szemben, gy fogom én is fel s ekként kérem tekinteni a T. Szerkesztő urak s a t. cikkkiró úr által is. — De hogy hiába el ne tarisnyázzam itt a papírost, ezennel a dologra térek. — Jó lélekkel merem állítani, hogy a rókacikk írója rossz forrásból merítette adatait cikke megírásához. Alólírott 20 éve működik a vadászat terén mint hivatásos szakember, de a kan rókának tulajdonított bestiális jellemhibát (ha szabad így mondanom) és állítólagos laza viszonyát családjához soha, egyetlen esetben se tapasztalta, hanem éppen az ellenkezőről szerzett számtalan eset révén tapasztalást és meggyőződést magának és meg van róla győződve, hogy a *praktikus* szakemberek csakis ily értelemben nyilatkozhatnak a dolog érdemére nézve. A kan róka ugyanis nem hogy nem gondozná családját, sőt inkább a kölykezés után való napokban kizárólag ő látja el a szukát is fiaival együtt táplálékkal, mit a legszorgalmasabban hord nekik; később pedig mindkét szüle, a him is és a szuka róka is, tehát mind a két szülő, szinte vetélkedve táplálják a magzataikat, derűre-borúra hordva nekik a mindenféle válogatott peccenyét. — Életemben már szép számú rókát lőttem a kitorék előtt és többnyire először mindig a kan róka esett zsákmányomul, mikor a kitorékból kijött, avagy mikor egy-egy süldőt, vagy más jó falatot hozott a kitorék felé, különösen a kölykezés első napjaiban, mert a rókaszuka az első napokban családját nem igen hagyja el. — Ezeket a tapasztalataimat lesek alkalmával tettem. De ha vasakkal dolgoztam is, a kan rókát többnyire előbb fogtam meg, mint a nőstényt. Hogy pedig ezek a kan rókák egyszerűen csak a gyermekágyas mama látogatói (!) lettek volna, alkalmaslag jó czupakkokkal is kedveskedve a «drága beteg»-nek, — hát ennek az elképzeléséhez nagyon szecsessziós észjárás szükségeltetik, a minő nekem — hála Istennek — nincs! — 1891-ben márczius végén egy kitorékból egy kan és egy szukarókát ástam ki; már pedig ezidőtájtban régen vége van a szerelmi lakzi időszakának; tényleg a kiásott rókaszuka egy hét múlva már kölykezett volna. — Ezeket voltam bátor ama cikk ellenindoklásul felhozni, kérve a T. Szerkesztő urakat e tárgyban való nézetük szíves nyilvánítására, a mit velem együtt sok hivatásos vadásztársam a legnagyobb érdeklődéssel vár és remél. Vadász-üdvözlettel! *Pusztá-Sikota*, 1901. február 20.

Arnold Flórián,
uradalmi eidesz.

T. Szerkesztőség! Egy Budapesten megjelenő »zoológiai« lapban azt olvastam, hogy a kan róka kölykes nőstényével és általában családjával nem törődik, hanem egészen a szukára bizza a nevelés gondjait; a szukát és családját teljesen magukra hagyja és csak önző cseljainak él. — Mi gödöllői vadászok, kik a cs. és kir. udvari vadász terület gondozásával vagyunk megbízva, e tekintetben évek során át szerzett egészen ellenkező tapasztalatokról adhatunk számot s a legjobb meggyőződéstünk szerint állíthatjuk, hogy igenis, a kan róka — ha időnek előtte el nem pusztul — a legnagyobb buzgósággal segítkezik a róka-szukának kölykei felnevelésénél, eleséget hord fiainak, sőt a kölykezés első napjaiban kizárólag a kan róka látja el a családát az anyával együtt táplálékkal. Ezen állítások bizonyítására özőnét az eseteknek hozhatnám fel, a szőszaporítás elkerülése végett azonban legyen elég az alább említett néhány bizonyíték a sok közül. Többször fordult elő, hogy a róka-szuka leszen megölötvén, másodnapra a kan róka az anya nélkül maradt kölyköket egy újonnan készített kitorékba elvitte, vagy ha már eléggé fejlettek voltak: *elvezette őket*; — de az új tanyán is csakhamar felfedeztetvén, a kitorék bejárata levert czövekekkel s földhányással eltorlaszoltatott s a rókák elé néhány vas állított fel, melyben azután a következő nap reggelén a kan róka foglyúl esett. Ilyen eset számtalan fordult elő nálunk. De az is gyakran megtörtént, hogy a kan rókát akkor lehettük el, midőn *prédával szájában a fias kitorék bejárata előtt megjelent. Petera Hubert* cs. és kir. udvari vadászmeister úr, ki a dűvadak természetrajzi ismeretében elsőrangú szaktekinély — hosszú vadászprakszisában ugyancsak arra a tapasztalatra jutott, hogy igenis, a kan róka a legnagyobb odaadással segítkezik az ivadék felnevelésénél. — Általában mi gödöllői vadászok el sem tudjuk képzelni, hogy egy fias kitoréknál a kan rókát is lövésre ne kapjunk, vagy vassal meg ne fogjuk s ez az eset csak a legkritkább esetben fordul elő, oly esetben t. i., ha a kan róka megelőzőleg elpusztult. — Csak ezeket voltam bátor társaim nevében is a hibás állítás korrigálása végett elmondani, kérve a T. Szerkesztő urakat becses véleményük nyilvánítására. Vadász üdvözlettel! *Gödöllőn*, 1901. február 24.

Gavra János
magy. kir. erdő-áltisz.

Hosszú vadászprakszisunk számtalan tapasztalati adatai állnak rendelkezésünkre a dolog mibenállásának megvilágítására, — de egyelőre mint *nyílt kérdést* óhajtván e dolgot tekinteni: felhívjuk lapunk t. olvasói közül mindazokat, kik a fölvetett kérdésre vonatkozólag eredeti tapasztalati adatokkal rendelkeznek, hogy azokat a kérdés tisztázása okából lapunkban közzéadni sziveskedjenek. Mi szívesen nyitunk tért a *tárgyilagos* megbeszélésre..

Szerkesztők.

T. Szerkesztőség! E télen tanuja voltam a nagy hidegek alhalmával, amint egy őrgébics (*Lanius excubitor*) különböző czinke-fajokra vadászott; igaz, nem valami nagy eredményel, mert én zsákmányt fogni nem láttam. A gébics rendszeren valamely magasabb fán üldögélt, látszólag tétlenül lustán, mindaddig míg a ház körül a czinkek tömegesen jelentek meg, akkor hirtelen, mint valamely kisebb ragadozó, fölréptül nyilegyenesen s bevágott a fákat tisztogató czinkek csoportjába. Egynémelyiket üldözőbe vette, de hogy eredményesen-e, azt nem figyeltem meg. — Azonban egyszer érdekes jelenetnek voltam szemlélője, ugyanis egy kiszemelt szén-czinke üldözött, amely élénk csirrenéssel repült tova, s már-már azt hittem, hogy áldozatul esik, a midőn egy ügyes kanyarodással a czinke berepült a disznó-ólba s az őrgébics nyomban utána, azonban a nyílást, a melyet a czinke talált, a gébics nem tudta felfedezni s több hiába való próba után cselhez folyamodott. A disznó-ól tetején volt egy merőlegesen álló rúd; erre szállt a gébics s figyelt minden oldalról, hogy vajjon a czinke mikor jön ki. Lehet, hogy az eset nem először történhetett meg, mert a czinke a kijövetellel ugyancsak soká késett. A türelmet vesztő gébics ezalatt egyszer-kétszer fölréptül egy pár méter magasnyira a a karó fölött, mintegy szemlét tartva. A czinke eközben a disznó-ól rései között többször kikandikált és sejtve az ellenséget, soká késett a kijövetellel. A hideg időben a türelmem már nekem is fogytán volt s egy jól irányzott lövéssel leszedtem a karó tetejéről a kis vérszomjast. — Késésgkífvül az volt a gébicsnek szándéka, hogy a czinke zsákmányul ejtse; ebbeni meggyőződésemben megerősít némileg ama tapasztalatom, hogy ugyancsak e télen láttam, a mint egy másik őrgébics az ökör-

szemet üldözte, elfogni azonban nem tudta, mert a kis jószág hamarosan a kert sövényei közé bújt s úgy elrejtőzött, hogy a legélesebb szem is hiában kereste volna. Vajjon a kisebb szárnnyasok elfogására képes-e az érgébics, miután többször láttam kisebb madarakat üldözni, elfogni azonban nem. *Kolozsvár, 1901. február 20.*
Bod Péter.

IRODALOM.

„MAGYAR ERDÉSZ” címmel egy új erdészeti és vadászati szaklap indult meg *imecsfalvi Imecs Béla* főerdész szerkesztésében. A változatos tartalommal megjelent új szaklapnak van jogosultsága, mert hézagot pótol és bizonyára meglesz a haszna is. A jó papíron és kiváló csinnal kiállított lap minden hó 5-én és 20-án jelenik meg 16—20 oldalon és előfizetési ára egész évre 10 korona, mely összeg *Szekely és Illés* kiadókhöz *Ungvárra* küldendő. Mutatványszámot kívánatra ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Felhívás a Magyar Filozófiai Társaság ügyében.

T. olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk:

1900. év nyarán több fővárosi és vidéki tanár és író Budapesten tartott értekezlete arra a megállapodásra jutott, hogy közéletünknek és irodalmunknak szüksége van egy olyan szabad egyesületre, mely tagjait a filozófiai kérdései iránt érdeklődő, művelt nagy közönségből vegye s egyúttal bizottságot nevezett ki ily irányú mozgalom indítására, a célba vett egyesület előkészítésére. Az ekként létrejött előkészítő-bizottság mindenképp előtt a szakkörökkel beszélt meg a merésznek látszó feladat esélyeit. Majd egymást követő értekezletein tanácskozása körébe vonta az irodalmunkban és közéletünkben előnyösen ismert ama férfiakat, akik a mozgalom iránt való érdeklődésüknek jeleit adták. — Különösen az utóbbiak buzdítása bírta rá az előkészítő-bizottságot, hogy már most e felhívással kérdezze meg a művelt nagyközönséget, hogy elérkezettnek látja-e az időt a filozófia ügyének felkarolására, a tervezett Filozófiai Társaság megalakítása által? — Az előkészült alapszabály-tervezet értelmében a Magyar Filozófiai Társaság azt tűzi céljául, hogy a filozófiai tudományok kedvelőit s munkáit hazánkban egyesíti és a filozófiai igazságok exakt kutatásában mind erkölcsileg, mind anyagilag támogatja; vizsgálja a magyar filozofálás történeti nyomait, egybegyűjti és kiadja irodalmi emlékeit; a filozófia problémáit a művelt nagyközönség elé viszi s elméket foglalkoztatni soha nem szűnő nagy elvi kérdéseket nyilvános ülésein felolvasásokkal megvilágosítja; folyóiratában s egyéb kiadványaiban medret váj a tudományos alapokon nyugvó meggyőződésnek a társadalmi és állami rend és haladás kezességének kialakulására, ekként a magyar közéletet tartalmassá, a művelődést egyetemessé tenni törekszik. — Ilyen munkálkodás szándékával fordul a fent említett előkészítő-bizottság a művelt nagyközönséghez ez midőn a Magyar Filozófiai Társaságba való belépést kéri. — A Társaság tagjai: tiszteletbeliek, alapítók és rendesek. Az alapítók egyszersmindenkorra 200 koronát, a rendes tagok évenként 6 koronát fizetnek a Társaság pénztárába,

mely szolgáltatásért, a társulati jogok gyakorlása mellett, ingyen kapják a Társaság folyóiratát, egyéb kiadványait pedig mérsékelt áron. — A Társaság székhelye: Budapest. — A tagsági bejelentések aluirotthoz (Budapest, IX. ker. Ferencz-körút 1. sz.) vagy Kun Sámuel úrhoz (Budapest, Athenaeum nyomdai r.-t.) intézendők. — Kelt Budapesten, az előkészítő-bizottság 1901. január 14-én tartott értekezleti üléséből, az előkészítő-bizottság nevében

Dr. Bokor József,
tud. egyetemi m. tanár és „A Pallas Nagy Lexikona” szerkesztője.

VEGYESEK.

A kenguru szellemi képességeire érdekes világot vet az a megfigyelés, melyet az ausztráliai vadászok tettek. A vén kenguru ugyanis, ha látja, hogy a hajtó kutya rövid időn beéri, megáll, egészen közelre bevárja a kutyát. Mikor melléje ér a kutya, a kenguru mellső lábaival hirtelen derékon kapja (s így ugrál vele a legközelebbi mocsárig. A mocsárnál azután a víz alá dugja a kutyát s ott tartja, míg csak meg nem döglik.

A természetes és mesterséges selyem fölismerése. A chemiai ipar ma már annyira fejlett, hogy igen sok fényűzési tárgyat oly jól lehet utánozni, hogy még a szakember finom érzése sem képes megkülönböztetni a valódit az utánzottól. Az utánzott, jobban mondva mesterségesen előállított fényűzési tárgyak természetesen sokkal olcsóbbak, mint a valódiak, ezért felismerésük az iparban rendkívül fontos. E felismerést a jól utánozható tárgyaknál, a milyen a selyem is, csak chemiai úton-módon végezhetjük. A mesterséges selymet a következőkről egészen biztosan fölismerhetjük: 1. A mesterséges selyem az alkáli lúgokban (káli-nátron lúg) sárga színnel oldódik, míg a természetes fehérrel. 2. A mesterséges selyem a rézlúgos oldatban oldhatatlan, ha gliczerin van jelen az oldatban. E mód rendkívül érzékeny, olyannyira, hogy a természetes és mesterséges selyem keverékét el lehet vele választani. E célra 10 gramm cuprisulfátot (kékgálicz) 100 gramm desztillált vízben oldunk s 5 gramm gliczerint adunk az oldathoz s annyi káliumot, hogy a keletkezett csapadék teljesen feloldódjék. 3. A mesterséges selyem diphenylaminnal és brucinnal salétromsav-reakciót ad, míg a természetes selyem semmilyen.

Telivér setter vizslák „Brion of Szent-Endre” többször díjazott, direkte Laverack tenyésztéséből leszármazott setter kantól s „Gumpeline-Lolá”-tól, öt I-ső, két II-ik s három tisztelet-díjat (úgyis mint a kiállítás legszebb settere) nyert, eredetileg *Solm-féle* tenyésztésű setter nőténytől, 3 darab 2 hónapos, erős *setétszínű!* pompás kölyök, darabonként 60 frt. áron eladó. Ritka pedigreejük velök adatik. Szíves megkeresések *Craus Géza* Aladár m. kir. erdészhez kéretnek Nagy-Sinkre, Erdély. Ugyanitt eladó olcsón „Waldmann” díjazott, lovag Suhanek tenyésztésű 3 éves kan tucskó.

Egy használt, de igen jó karban levő *Reichert-féle mikroszkóp* kéz alatt eladó.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰVÉSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára.

Kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

— Jutányos árak. —

Czím csakis: BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.

TELEFON: 18—99.

„A TERMÉSZET” szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

5242 901. Nyomatott Markovits és Garainál, Budapest, Lázár-utca 13.